

OUT OF RUSSIA AT A LOW: як Кремль привласнює іноземні активи

Аналітичний звіт

2025

Автори: Софія Косаревич, Іван Городиський

Матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду “Відродження” у рамках проєкту “#Compensation4UA/Відшкодування воєнних збитків для України. Фаза IV: пошук рішень окремих питань щодо забезпечення відшкодування”.

Керівник проєкту: Іван Городиський, адвокат, директор Центру Дністрянського.

Проєктна експертна група: Маркіям Бем, Софія Косаревич, Анастасія Онопрійчук, Андрій Хімяк.

© ГО “Центр Дністрянського”

Посилання на російські та медійні джерела в звіті здійснюється винятково для ілюстрації протиправних діянь російського режиму.

Більше матеріалів про відшкодування воєнних збитків

 info@dc.org.ua

 dc.org.ua

ЗМІСТ

Вступ	4
Як працюють російські механізми	5
Кейс Uniper і Fortum	10
Кейс Danone і Carlsberg	12
Висновки	16

Вступ

Протягом трьох років повномасштабної агресії проти України щодо Росії було запроваджено тисячі санкцій у різних секторах. Одними з найпоширеніших стали обмеження у формі блокування (заморожування) російських приватних і державних активів.

Попри обмеженість інструментів протидії, Росія не залишає ці заходи без відповіді та систематично застосовує контрзаходи щодо активів іноземного бізнесу, які перебувають під її юрисдикцією. Такі дії розпочалися ще на початку вторгнення і тривають досі.

Ці заходи, їхня юридична природа та політичний контекст здебільшого залишаються поза увагою, оскільки основний фокус зосереджено на питанні конфіскації російських приватних та суверенних активів за кордоном. І хоча вони більше нагадують гангстерські методи, а не правові механізми, слід відзначити їхню ефективність.

У той час як наші союзники в ЄС і «Групі Семи» обмежилися лише блокуванням приватних активів і лише в окремих випадках вдаються до конфіскації чи націоналізації, Росія активно проводить приховану експропріацію цих активів. При цьому Кремль діє в інтересах лояльних політичних і бізнесових груп, забезпечуючи їхній контроль над активами та досягаючи кількох цілей: тиску на «недружні країни», стабілізації економічної ситуації та збереження лояльності еліт.

В українському та міжнародному експертному середовищі ця ситуація найчастіше аналізується крізь моральну оптику: засудження ведення бізнесу на російському ринку та схвалення рішень міжнародних компаній про вихід із нього. Проте на практиці дії російської влади добре сплановані для досягнення цих цілей, хоч і не відповідають жодним стандартам верховенства права чи захисту права власності.

Без усвідомлення цієї практики неможливо скласти повну картину російської агресії, включно з її гібридними методами. Такий аналіз дозволяє не лише глибше зрозуміти юридичний арсенал російської економічної війни, а й визначити питання відповідальності Росії, зокрема за ці дії.

Як працюють російські механізми

Робота над створенням спеціальних механізмів із отримання контролю над іноземними активами в Росії розпочалася із перших днів повномасштабної агресії проти України. Умовно її можна розділити на три етапи.

На **першому етапі** у 2022 році було запроваджено обмеження на виведення капіталу з Росії, встановлено обов'язкові норми щодо продажу валюти та запроваджено спеціальний порядок відчуження корпоративних прав російських компаній, що належать нерезидентам із «недружніх країн».

Під «недружніми іноземними державами» розуміються країни, які, на думку російської влади, вчиняють щодо Російської Федерації, її юридичних та фізичних осіб дії, що кваліфікуються як «недружні». Перелік таких держав затверджений Розпорядженням Уряду РФ від 05.03.2022 № 430-р і включає ключових союзників України, зокрема країни «Групи Семи», Європейського Союзу та інших партнерів.

«Недружні іноземні держави» на думку Уряду РФ

Практично одразу після цього було запроваджено додаткові обмеження, зокрема щодо виведення іноземного капіталу з Росії. Зокрема, компаніям із «недружніх країн» було обмежено можливість продажу своїх активів у РФ.

Правила продажу активів іноземними компаніями в Росії були встановлені Указом президента РФ №81 від 1 березня 2022 року та Постановою уряду Росії №295 від 6 березня 2022 року. Згодом цей порядок зазнавав змін і уточнень, а в липні 2023 року підкомісія визначила 10 обов'язкових вимог, яких компанії повинні дотримуватися під час продажу своїх російських активів.

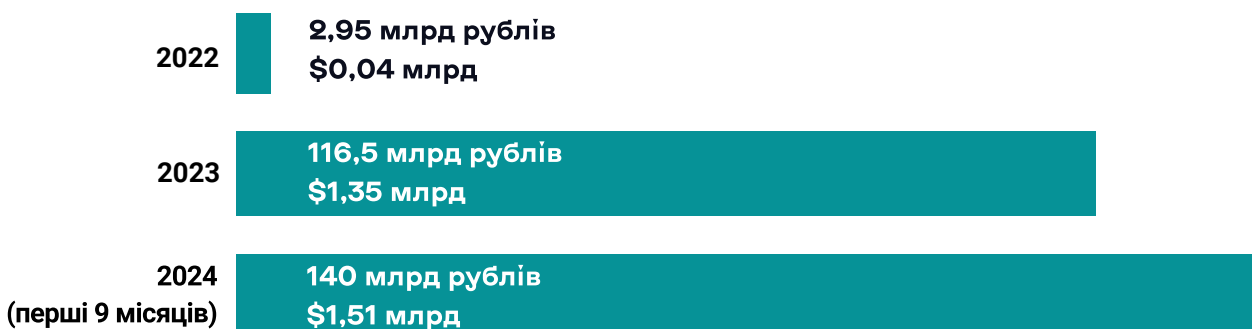
Ключові вимогами серед них є:

- Отримання спеціального дозволу: компанії із «недружніх» країн мають подати заявку на продаж активів у Росії.
- Продаж можливий за ціною не більш ніж за 50% ринкової вартості, визначеної незалежною оцінкою.
- Обов'язковий «добровільний внесок» до бюджету Росії у розмірі не менше 10% від суми продажу.
- Можливість розстрочки платежів на один-два роки.

Хоча офіційний розмір дисконту не змінювався, неофіційно з'являлися повідомлення про тиск на міжнародний бізнес із метою примусового збільшення знижки при продажу активів.

«Добровільний внесок» іноземних компаній спрямовується до федерального бюджету Росії за статтею «Безоплатні надходження від недержавних організацій» та розраховується від вартості продажу активів. Його розмір уже двічі збільшувався: до 15% у жовтні 2023 року і до 35% у жовтні 2024 року.

Дохід бюджету РФ від “Добровільного внеску” іноземних компаній при продажі активів в РФ

*для розрахунків взятий середньорічний офіційний курс рубля до долар

Такі дозволи уповноважена видавати підкомісія Міністерства фінансів РФ з видачі дозволів на угоди резидентів із іноземними компаніями з недружніх країн. Однак такі угоди потребують схвалення уряду, а в енергетичному та фінансовому секторах – особистого затвердження Путіна.

На **другому етапі**, у 2023 році, було запроваджено використання інструменту тимчасового управління на підставі Указу президента Російської Федерації від 25.04.2023 № 302 “Про тимчасове управління деяким майном”.

Цей Указ передбачав, що починаючи з 25 березня 2023 року Російська Федерація як захід у відповідь на дії інших держав щодо її майна може запроваджувати тимчасове управління щодо майна, що належить “недружнім” іноземним особам:

рухомого і нерухомого майна, що знаходиться на території РФ;

цінних паперів, часток у статутних (складених) капіталах російських юридичних осіб;

майнових прав.

Умовами застосування такого інструменту, як управління майном, що належить представникам “недружніх” держав, є:

1

позбавлення права власності на майно та (або) майнові права Російської Федерації, фізичних та юридичних осіб, що перебувають на територіях недружніх іноземних держав;

2

обмеження права власності та (або) майнових прав РФ, фізичних та юридичних осіб на майно, що перебувають на територіях недружніх іноземних держав;

3

виникнення загрози позбавлення або обмеження права власності РФ, фізичних та юридичних осіб на майно, що перебувають на територіях недружніх іноземних держав, і (або) їхніх майнових прав;

4

загрози національній, економічній, енергетичній або іншій безпеці Російської Федерації, її обороноздатності.

Активи передаються у «тимчасове управління» Федерального агентства з управління державним майном («Росимущество») або іншої компанії, визначеної президентом Росії. Зокрема, Мінфін РФ анонсував, що таке «тимчасове управління» здійснюватимуть російські компанії, які «постраждали від дій недружніх держав». Фінансування витрат, пов'язаних із тимчасовим управлінням майном, здійснюється за рахунок доходів від його використання.

Цей момент – фактично свавільне розпорядження заблокованим майном Володимиром Путіним – є ключовим для розуміння проблеми, з якою зіштовхуються іноземні інвестори в РФ.

Своєю чергою, після впровадження такого механізму «Росимущество» опублікувало коментар щодо зовнішнього менеджменту, в якому зазначило, що Указ №302 не стосується питань власності та не позбавляє власників їхніх активів. Агентство наголосило, що суть тимчасового управління полягає в тому, що первісний власник більше не має права ухвалювати управлінські рішення щодо майна на території Росії. Цей захід застосовується в індивідуальному порядку до генеруючих активів, які мають першочергове значення для стабільного функціонування російської економіки, зокрема енергетичної галузі.

Щодо функціональних завдань «тимчасового управління», то до повноважень тимчасового управителя належать:

- 1** здійснення повноважень власника, за винятком права розпоряджатися майном юридичної особи;
- 2** проведення інвентаризації майна компанії та забезпечення його збереження.

Такий підхід, як зазначалося у заявах «Росимущества», нібито дозволяє забезпечити безперебійну роботу компаній, що мають стратегічне значення для національної економіки, та усунути ризики, пов'язані з політичною позицією «недружніх країн», яка може негативно вплинути на економічну та енергетичну безпеку Російської Федерації.

На **третьому етапі**, що фактично розпочався наприкінці 2024 року, передбачається створення механізму конфіскації іноземних активів.

Комісія із законопроектної діяльності російського уряду 3 лютого 2025 року схвалила зміни до законодавства, запропоновані Мініюстом Росії, щодо створення механізму конфіскації іноземних активів у відповідь на «недружні дії» США та інших країн щодо Росії та Центрального банку РФ. Його планується запровадити шляхом внесення змін до Арбітражного процесуального кодексу, законів «Про оціночну діяльність» та «Про виконавче провадження».

Передбачається, що позивачами у таких справах можуть виступати або Російська Федерація (в особі власника майна чи визначеного урядом органом виконавчої влади), або російський Центробанк. Позов має містити інформацію про втрачене майно, його останнє відоме місцезнаходження, підстави для позбавлення прав власності та оцінку претензій Росії.

Ці зміни збіглися у часі з активізацією дискусій щодо конфіскації 300 млрд заморожених резервів Центробанку РФ. Можна очікувати, що їх практичне застосування відбудеться одночасно з ухваленням рішень щодо цих резервів і матиме більше політичне значення.

Адже, як показує практика застосування спецдозволів на вихід іноземного бізнесу з РФ та “тимчасового управління”, фактична експропріація майна міжнародного бізнесу вже відбувається.

Фото: Unipro

Кейс Uniper і Fortum

Першими бізнесами, які постраждали від механізму «тимчасового управління» в Росії, стали німецька компанія Uniper і фінська Fortum. Оскільки ці компанії пов'язані між собою, їх доцільно розглядати як єдиний кейс.

Станом на 24 лютого 2024 року фінська державна енергетична компанія Fortum володіла 80,06% акцій німецької енергетичної компанії Uniper, яка була важливим постачальником російського природного газу до Європи. У свою чергу, в Росії Uniper контролювала 83,73% ПАТ «Юніпро», що володіла низкою вугільних та газових електростанцій, зокрема в Красноярську та Кемерово. Ці електростанції забезпечували внутрішнє електропостачання Росії та були частиною ширшого глобального портфеля енергетичної інфраструктури Uniper.

Також у Росії Fortum прямо вів діяльність, пов'язану із виробництвом електроенергії та централізованим тепlopостачанням. Це була одна з небагатьох іноземних компаній, що брала участь у приватизації енергетичного сектору Росії на початку 2000-х років, володіючи близько 5% генерувальних потужностей країни. Компанія здійснювала управління низкою електростанцій по всій Росії, зокрема газовими та гідроелектростанціями, а також контролювала ТГК-1 — одну з найбільших російських енергетичних компаній, яка експлуатувала кілька теплових електростанцій і забезпечувала тепловою та електричною енергією великі міста, зокрема Санкт-Петербург.

Після початку агресії РФ проти України обидві компанії намагалися вийти з російського ринку. Однак 5 серпня 2022 року Володимир Путін запровадив обмеження на вихід енергетичних компаній із Росії без спеціального дозволу. У листопаді того ж року було затверджено перелік компаній, щодо яких було введено обмеження на розпорядження корпоративними правами.

Крім того, внаслідок припинення постачання газу через агресію РФ проти України, материнська компанія Uniper зазнала мільярдних збитків, і Fortum у вересні 2022 року була змушена передати свою частку в 80,06% німецькому уряду, який вжив фінансових заходів для стабілізації компанії. З іншого боку, російський суд присудив Uniper багатомільярдний штраф за порушення зобов'язань щодо і звернення в арбітраж проти РФ.

Однак політичним приводом для застосування заходів «тимчасового управління» стало рішення Німеччини щодо націоналізації 48% Gazprom Germania — дочірньої компанії російського «Газпрому». Фактично це був захід у відповідь на дії та рішення Німеччини, а також, імовірно, політику Фінляндії, зокрема в частині обмеження перетину кордону та інших аспектів.

І Fortum, і Uniper не залишили рішення російського режиму без уваги. Так, Fortum ініціювали позов проти Росії в міжнародному арбітражі. А Uniper отримав арбітражне рішення на \$14 млрд за невиконання Росією власних зобов'язань за постачання газу. Проте їхні російські активи продовжують перебувати у „тимчасовому управлінні”.

Кейс Uniper та Fortum був спрямований на те, щоб продемонструвати іншим іноземним компаніям, що розрив зв'язків із Російською Федерацією є складним і дорогим процесом. Головною рушійною силою видання Указу №302 було не стільки збереження цих компаній для російського ринку, скільки намагання Кремля нав'язати Заходу власні наративи.

Без належних правових підстав російська влада фактично захопила мільярдні енергетичні активи, водночас створивши нові важелі тиску на іноземний бізнес і передавши управління їхнім російським сегментом у руки лояльних до режиму осіб.

Фото: Shipenkov/EPA/Shutterstock/File

Кейс Danone і Carlsberg

Наступними компаніями, які постраждали через введення «тимчасового управління» їхніми активами в РФ, стали французька харчова корпорація Danone та данська пивоварна компанія Carlsberg.

Активи обох компаній були передані в тимчасове управління відповідно до Указу Президента РФ від 16 липня 2023 № 520.

Згідно з документом, під управління Федерального агентства з управління державним майном були передані наступні активи компаній.

Цінні папери АТ «Данон Росія»:

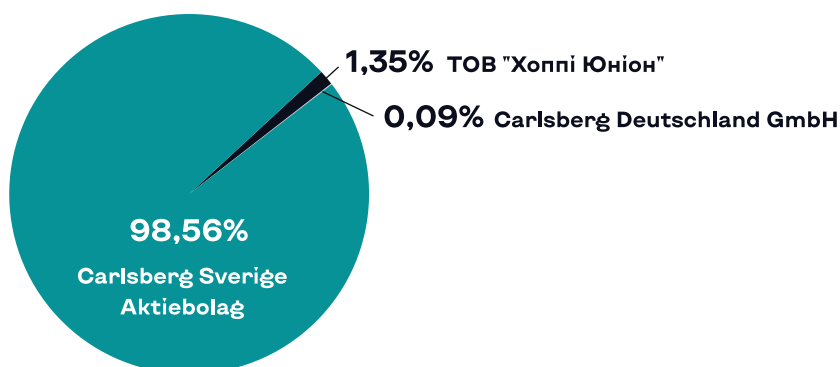
83,3 млн

звичайних акцій, що належать
Produits Laitiers Frais Est Europe

85 000

звичайних акцій, що
належать ТОВ «Данон Трейд»

Частки в статутному капіталі ТОВ «Пивоварна компанія «Балтика» в розмірі:

Danone

Бізнес Danone у Росії включав:

13 заводів

7200 співробітників

і становив 5% річного обсягу продажів компанії із загального розміру бл. \$28 млрд.

5%

\$28 млрд.

Невдовзі після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну, у жовтні 2022 року, Danone заявила, що розпочинає процес передачі “ефективного контролю” над російським підрозділом свого бізнесу. Кому буде переданий контроль, в заяві не зазначалося. Компанія також повідомила про списання майже одного мільярда доларів (954 млн) своїх російських активів у результаті зміни управління.

Передача активів у «тимчасове управління» відбулися без відома та схвалення Danone. Вже 18 липня 2023 року російська влада повідомила, що змінила персональний склад Ради директорів, а також генерального директора російського підрозділу. Тоді його очолив заступник голови уряду Чечні і міністр сільського господарства республіки Якуб Закрієв, племінник Рамзана Кадірова.

У відповідь, 26 липня компанія оголосила про цільове зниження вартості (амортизацію) своїх активів в РФ з метою їх подальшого списання (деконсолідації), що призвело до знецінення активів “Данон Росія” на балансі Danone на суму близько \$1 млрд.

У лютому 2024 року Danone оголосила, що планує продати свій російський бізнес російській компанії “Вамін Татарстан”, якою тоді керував Мінтімер Мінгазов, наблизений до Кадірова. У листі до міністра сільського господарства РФ Дмитра Патрушева Айрат Мухамадеев, директор ТОВ “Вамін Р”, яка виступала безпосереднім покупцем, повідомив, що компанія погодилася викупити російський бізнес Danone за \$191,5 млн. У листі Мухамадеев зазначив, що ціна угоди становить 56-відсоткову знижку від ринкової вартості бізнесу, що відповідає критеріям до виходу іноземного бізнесу з РФ, які діють з 2022 року.

У березні 2024 року президент Володимир Путін скасував “тимчасове управління” російськими активами Danone і компанія завершила їхній продаж активів ТОВ «Вамін Р». Конкретні фінансові умови цієї угоди не розголошуються.

Проте вже наприкінці 2024 року «Вамін Татарстан» було перейменовано на «Юнімілк» і її власником став Руслан Алісултанов, колишній заступник міністра сільського господарства Чечні. Таким чином, можна стверджувати, що «Вамін Татарстан» виступила номінальним покупцем активів Danone в Росії в інтересах реальних чеченських власників, які здійснювали фактичний контроль над цими активами ще з липня 2023 року.

Кейс Danone є чи не еталонним прикладом використання російською владою активів іноземних компаній в інтересах наближених до неї осіб.

Відсутність прозорості у процесі передачі активів новим власникам, зокрема через політичні зв'язки, створює значні ризики для ринку та інвесторів. Дії російської влади, включно з передачею активів у «тимчасове управління» з подальшим продажем за заниженою ціною, свідчать про використання таких угод як інструменту політичного контролю над ключовими гравцями.

Carlsberg

Данській групі в РФ належала пивоварна компанія «Балтика», яка управляла заводами у Воронежі, Новосибірську, Ростові-на-Дону, Санкт-Петербурзі, Тулі, Хабаровську, Ярославлі та Самарі, де працювало 8,4 тис. співробітників. До її портфеля входило понад 55 брендів пива, зокрема «Балтика», Tuborg, Zatecky Gus, Holsten. У 2021 році виручка ТОВ «Пивоварна компанія “Балтика”» перевищила \$580 млн, а прибуток склав \$35 млн.

Carlsberg у Росії

пивоварна компанія
«Балтика»

8,4 тис.
співробітників

55 брендів
пива

прибуток
\$35 млн

Carlsberg Group, як і Danone, прийняла рішення вийти з російського ринку ще в 2022 році, і 28 березня компанія оголосила, що прийняла рішення продати свій бізнес у Росії. Як і у випадку Danone була проведена деконсолідація активів, їхнє виключення з доходу та операційного прибутку компанії.

Тим не менше, практичних кроків для втілення цього наміру компанія не вживала більше року. Експерти зазначали, що оскільки багато конкурентів покинули ринок саме протягом 2022 року, то в цей період компанії вдалося збільшити свою виручку в РФ на 20% у порівнянні з 2021, а чистий прибуток — майже вдвічі.

У червні 2023 року Carlsberg оголосила, що досягла згоди стосовно продажу свого російського підрозділу і зазначила, що угода потребує подальшого схвалення федеральним урядом. Проте трохи менше ніж за місяць Президент Путін видав указ про передачу активів Carlsberg «Росимуществу», і реалізувати план продажу своїх активів компанії тоді не вдалося. Президентом компанії було призначено Таймураза Боллоєва, який очолював «Балтику» до 2004 року.

У відповідь на захоплення активів компанія розірвала ліцензійні угоди на свої бренди в Росії та протягом осені 2023 судилася з ТОВ «Пивоварна компанія «Балтика», яку контролювало «Росимущество», за право використовувати торговельні марки Carlsberg. Хоча в грудні стало відомо, що Carlsberg програла суди, така агресивна стратегія, імовірно, відіграла не останню роль в тому, щоб Путін дозволив продати активи компанії.

У березні 2024 стало відомо, що Росія повертає Carlsberg ефективний контроль над його активами і виводить їх із тимчасового управління Росмайна. А наприкінці року компанія оголосила про продаж акцій російської пивоварної компанії «Балтика» своїм топ-менеджерам, які діяли в рамках компанії VG Invest, власником якої є віцепрезидент «Балтики» Єгор Гусельников. В обмін Carlsberg отримала грошову компенсацію в \$320 млн і активи «Балтики» в Азербайджані та Казахстані: Баку-Пиво, Carlsberg Azerbaijan, Carlsberg Kazakhstan.

Приклади Danone та Carlsberg є в багатьох аспектах схожими та показовими. Важливою спільною рисою є те, що обидві компанії зазнали значних фінансових втрат через вимушене зниження вартості активів та продаж бізнесу за заниженими цінами. У підсумку, вони втратили контроль над своїми російськими підрозділами, що безпосередньо позначилося на їхніх фінансових показниках. А Кремль, натомість, отримав змогу передати ці активи в контроль лояльним бізнесгрупам.

Висновки

Оскільки Росія є авторитарною державою, що нехтує правовими нормами та стандартами верховенства права, вищезгадані механізми та рішення складно оцінювати з юридичної точки зору. Проте їхня необ'єктивність і політична вмотивованість є очевидними, що дозволяє обґрунтувати їхню протиправність.

Ключові рішення щодо створення механізмів «тимчасового управління» та виходу іноземного бізнесу з Росії ухвалюються президентом РФ, а центральна роль у реалізації відповідних заходів належить уряду, зокрема Міністерству фінансів та Центральному банку РФ. При цьому роль законодавчої та судової влади у формуванні та контролі цих механізмів практично відсутня.

У цьому контексті особливо варто підкреслити, що українські санкційні та конфіскаційні механізми є значно більш збалансованими: вони передбачають ефективний судовий контроль і постійно модифікуються для більшої відповідності принципам верховенства права та захисту права власності. Попри окремі зловживання, зокрема використання арешту в рамках кримінальних проваджень як інструменту блокування підсанкційних активів, рівень прозорості та підзвітності українських механізмів незрівнянно вищий порівняно з російськими, що свідчить на користь України.

Такий підхід загалом викликає сумніви щодо відповідності цих заходів принципам, які мають застосовуватися до подібних обмежень.

Зокрема, якщо говорити про легітимну мету таких заходів, слід зазначити, що інформаційна кампанія Кремля подавала Указ №302 та впровадження «тимчасового управління» як критично необхідний захід для економіки РФ. Декларованими цілями цих заходів є:

- стабілізація економічної ситуації в Росії;
- заходи у відповідь на дії «недружніх держав» щодо Росії, російського бізнесу та приватних осіб за кордоном;
- збереження критично важливих активів для економіки РФ.

Однак фактична ситуація, у випадках, коли такі заходи все ж застосовувалися, виявляється іншою. Наприклад, хоча Fortum і Uniper відігравали важливу роль в енергетичному секторі РФ, зокрема в торгівлі природним газом і виробництві електроенергії в окремих регіонах, вони не підпадали під визначення «критично важливих» для російської економіки загалом. Енергетичний сектор Росії, який є основою її економіки, перебуває під домінуванням державних компаній, таких як «Газпром» і «Роснефть», що мають значно більший вплив на енергетичний експорт та економічну стабільність країни.

Таким чином, навіть повний вихід Fortum і Uniper із російського ринку хоча й мав би певний вплив на регіональному рівні, не призвів би до суттєвого порушення загального функціонування російської економіки чи експорту енергоносіїв.

Аналогічна ситуація спостерігається і у випадку Danone та Carlsberg: хоча ці компанії займали вагому нішу на ринку, вони навряд чи можуть вважатися критично важливими активами для російської економіки.

Таким чином, можна визначити фактичні цілі, яких прагне досягти Кремль, що підтверджується практикою застосування цих заходів:

- отримання контролю над важливими бізнес-активами та передача їх під управління угруповань, лояльних до Кремля;
- тиск на інші держави для досягнення політичних та економічних цілей, зокрема блокування певних ініціатив;
- вимушене зниження вартості активів – створення умов для їх викупу російськими бенефіціарами за суттєво заниженими цінами, що яскраво ілюструють кейси Danone і Carlsberg;
- демонстративні заходи, спрямовані на стримування виходу іноземного бізнесу з Росії.

Останній мотив особливо наочний у розглянутих кейсах: у всіх випадках компанії заявляли про намір вийти з російського ринку. Введення «тимчасового управління» в цьому контексті слугує застережливим сигналом для інших іноземних інвесторів, які розглядають можливість виходу з РФ. Це підкреслює ризики потенційної експропріації, фінансових втрат і фактичного примусу до непрямого фінансування російської військової машини.

Фактично перед компаніями ставиться вибір: або продати свої активи в Росії на умовах уряду зі значним дисконтом, вигідним для покупця, або залишитися на ринку під загрозою запровадження «тимчасового управління».

Яскравим прикладом отримання іноземних активів на вигідних умовах є діяльність компанії «Арнест Менеджмент» та її власника Олексія Сагала. До 2022 року ця компанія була відносно невеликою, однак після запровадження вищезгаданих механізмів активно почала викуповувати активи компаній, які виходять з російського ринку. Серед них – Heineken (пивоваріння), Orla-Kenwood (косметика), Unilever (побутові товари та хімія), Ball Corp. (консервне виробництво).

Як свідчить розслідування Financial Times, Сагал має зв'язки у близькому до Путіна оточенні, зокрема з першим віцепрем'єр-міністром Росії Денисом Мантуровим. Крім того, купівля активів Ball Corp. за \$350 млн

була профінансована за рахунок кредиту, наданого «Арнест Менеджмент» російським державним банком ВТБ. Це може свідчити про те, що Сагал є номінальною фігурою, яка діє в інтересах ширшого кола бенефіціарів у РФ.

За будь-яких обставин Україні та українському уряду слід приділяти більше уваги цим діям Росії. На території РФ досі продовжують оперувати великі міжнародні компанії, а їхні активи оцінюються у десятки мільярдів доларів. Зокрема, у Росії залишаються банківські групи ING, Raiffeisen, OTP та інші, а їхня потенційна втрата може стати серйозним ударом для глобальної стабільності цих бізнесів.

Попри моральну складову ведення бізнесу в державі-агресорі, існує ризик, що можливість втрати цих активів або їхній продаж на невивідних, фактично грабіжницьких умовах змусить ці компанії тиснути на власні уряди з метою запобігання таким діям. У свою чергу, уряди можуть гальмувати ухвалення рішень про конфіскацію російських активів за кордоном. Водночас саме ці активи – зокрема заморожені активи Центробанку РФ – потенційно є основним джерелом фінансування відшкодувань за російську агресію.

Україна, очевидно, не може запропонувати ефективної контрстратегії для міжнародного бізнесу, який досі працює у Росії. Проте постійне наголошення на протиправному, фактично гангстерському характері дій РФ та готовність співпрацювати для подолання їхніх наслідків можуть посилити політичні позиції України у світлі майбутньої конфіскації російських активів.

З іншого боку, вивчення цих практик має ключове значення для прогнозування подальших дій Росії. Логіка дій російського режиму завжди є прогнозовано протиправною, і розуміння цього дозволить розробляти більш прагматичні та жорсткі стратегії на майбутнє.

І найголовніше: без належного аналізу та юридичної кваліфікації дій Росії щодо тиску на іноземний бізнес та повзучої експропріації активів неможливо скласти повну картину її злочинної діяльності під час агресії. Ці дії, хоч і менш чутливі порівняно з тими, яких щоденно зазнає Україна, також мають бути підставою для юридичної відповідальності.

Без цього справедливість за підсумками агресії не буде повною.

**Більше матеріалів
про відшкодування воєнних збитків**

 info@dc.org.ua

 dc.org.ua